

Reble

Butlletí informatiu, divulgatiu i d'opinió
de l'Associació Cultural l'Espona

Núm. 3 octubre-novembre de 2001

Edita: Associació Cultural l'Espona
Adreça: Font Vella, 10
43370 La Palma d'Ebre
Telèfon: 977 77 47 39
e-mail: espona@menta.net

Editorial

Des del passat 11 de setembre, l'atemptat contra les torres bessones i el Pentàgon ha marcat l'actualitat a tot el món. Durant tots aquests dies s'ha parlat d'una tragèdia retransmesa en directe, d'allò que ni les més catastrofistes pel·lícules de Hollywood s'havien atrevit a imaginar, del "primer esdeveniment bèl·lic" del tercer mil·lenni... Veus més assenyades han parlat de la barbàrie que significa convertir en projectil un avió comercial carregat de persones, però també d'una potència, els EEUU, acostumada a fer de l'intervencionisme una filosofia i del terrorisme d'Estat l'eina més habitual en un context de desigualtats on impera una doble òptica a l'hora de mirar les coses.

S'ha parlat, també, de la magnitud de la resposta, de la possibilitat de dur a terme accions discriminades de guerra, amb el resultat de tants o més morts, el que ara s'anomena "danys col·laterals". S'ha parlat de "guerra" i s'ha dit que aquesta serà llarga i que afectarà americans i aliats, en formes de violència insospitades. Per sort també s'ha parlat, com a resposta més eficient a l'aparició de més "Bin Ladens", de reformar el món, superant les desigualtats, l'exclusió social i l'opressió de les identitats.

Activitats

-Preparació de l'Exposició del catàleg arquitectònic. L'Espona està duent a terme diferents tipus de tasques per elaborar aquesta exposició.

-Realització de la sembra durant el mes d'octubre, que representarà l'inici de l'activitat de sembrar i batre.

-Exposició col·lectiva d'alumnes de l'escola d'art i disseny de Móra la Nova. Pintura, ceràmica i esmalt. Del 5 al 14 d'octubre, de 19:30 a 21 h. Sala Julio Antonio. Móra d'Ebre.

-XXXIV Aplec de Sardanes del Remei a l'Ermita del Remei de Flix. Dia 14 d'octubre a les 10:45 i a les 16 h. Flix.

-Setmanatura 2001. Conferències, exposicions, excursions, titelles. Del 14 de setembre al 21 d'octubre. Flix.

-Xarrada "El conreu ecològic de l'oliver", a càrrec d'Ismael Belart. Dia 26 d'octubre a les 20 h. Sala del Casal. Marçà.

-Jornades d'arqueologia "Íbers a l'Ebre. Recerca i interpretació". 23 i 24 de novembre. Tivissa. Trobareu el programa a www.ibers.com.

La festa de Tots Sants

Qui no s'ha preguntat mai sobre l'origen d'aquesta festivitat? Intentarem en aquest escrit explicar aquesta festa de difunts, que celebrem el dia 1 de novembre.

La religió cristiana es va estendre per l'Imperi Romà a partir de l'emperador Constantí (s. IV dc). Aquesta religió, aquesta fe, que s'obria pas per un intricat laberint de Déus, resultà més forta, més influent i més necessària per a l'home que la religió anterior romana. Aquesta situació es contraposa als inicis de la religió romana, car els romans eren extremadament religiosos, més que els Déus. La seva pietat era la saba que enfortia llurs caràcters. Pel que fa a Roma, existien importants cultes als morts. El mes de febrer estava dedicat a les purificacions, destinades a garantir un lligam, una pau i un respecte entre els morts i els vius. Així la gran Vestal feia un sacrifici funerari, i el 21 de febrer portaven menjar a les tombes per als morts. Aquest dia tot romania tancat, fins i tot els temples. Els dies 9, 11 i 13 de maig se celebraven les *Lemuria* (esperits de morts, espectres). Els Lèmurs més terrorífics eren els que havien mort joves, perquè creien que guardaven rancúnia. Ovidi ens conta els rituals que seguia el pare de família: "A mitjanit i descalç per casa, a fi d'expulsar els fantasmes, escopia nou faves negres que tenia a la boca, perquè les mengessin els esperits i així salvar els membres de la família (tot això després de rentar-se les mans tres cops)".

Pel que fa a la pròpia mort donaven grans mostres de dolor, creient que aquestes les rebia el difunt, agraït. Després la purificació religiosa per aquesta mort era celebrar un àpat, on menjaven i corria el vi a dojo, rematant-ho amb balls i cançons, i al cap d'un any se celebrava el mateix a la tomba. Tot això semblava més una bacanal que un ritual.

Però, per què aquesta por als morts? Per què aquests rituals? Segons creien, els morts desitjaven tornar a casa seva, però s'havia d'evitar sense que s'enfadessin (per això parlem bé d'ells, no els deixem insepulcres, sense record...).

Però l'església no es va enfrontar solament a aquestes creences, sinó que dins l'imperi hi havia les dels pobles celtas. El seu culte principal era el *Samain* (fi de l'estiu) que se celebrava des de l'últim dia d'octubre fins el primer de novembre. La festa consistia en una assemblea on parlaven de temes molt importants per llurs comunitats, i entre moltes coses es discutia de religió. Entre got i got de vi i menjar abundós l'embriaguesa els feia veure tot allò que és sobrenatural. Els vius i els morts aquest dia es passejaven, sortien les bruixes, els fantasmes... Com podeu veure hi ha connexions entre les festes de difunts celtas i romanes. Una d'aquestes connexions és l'alegria produïda, lògicament, pel vi i per l'inici d'un nou any, en el cas de la festa del *Samain*. Amb tot i això nosaltres associem aquest dia a tristor i melangia. L'església cristiana, en veure tot aquest món de disbauxa en una festa de difunts, va intentar desdir-se'n, deslligar-se'n i oposar-s'hi, fins que el Papa Bonifaci IV establí la festa de Tots Sants el dia 1 de novembre. Sembla molt clara la semblança amb el calendari celta.

La religió cristiana s'havia imposat. Encara avui preguem pels difunts i creiem que l'ànima dels morts es troba al costat de la tomba (és per això que ens fa por anar de nit al cementiri). Aquest també és el motiu que ens porta a dur flors a la tomba o pregar pels difunts.

Domingo Segura Gavaldà. Llicenciat en Filologia Clàssica.

Si voleu participar-hi *posant Reble* ens podeu fer arribar els vostres articles:

- Posant-vos en contacte amb qualsevol membre de la junta.
- Per correu ordinari o per correu electrònic.

Els articles hauran de ser en català, preferiblement en format digital, mecanografiats a espai senzill, lletra Arial 10 i en programa Word, i hauran de tindre una extensió màxima d'una pàgina.

L'Espona no es fa responsable de les opinions expressades en l'article.